

Lief en leed van Dirk en Jet Witte

Onder de portretten in de fotoboeken uit 1923 zijn ook die van Dirk Witte en zijn vrouw, Doralisa Looman. Dirk Witte, de schrijver van het lied ‘Mensch durf te leven’ en tal van andere in de eerste decennia van de 20ste eeuw bekende liedjes, trouwde in 1917 met de Bussumse Doralisa Johanna Hendrika (Jet) Looman. Hieronder volgt een levensschets van dit echtpaar.

Eric Bor

Jeugd van Dirk

Dirk Hermanus Witte werd op 29 juni 1885 geboren in Zaandam, waar zijn vader Jacob Witte hoofd van een lagere school was. Zijn moeder Trijntje Koning was een van de eerste onderwijzeressen van Nederland, maar gaf – zoals het in die tijd ging – bij haar huwelijk haar baan op. Dirk had drie zussen. Al op jonge leeftijd schreef hij liedjes. Hij kreeg pianoles, maar daar had hij eigenlijk een hekel aan. Dirk werd al snel lid van de Zaanse toneelvereniging Willem van Zuylen en trad daar op met zijn eigen liedjes. Hij had een absoluut gehoor en zijn melodieën vergat hij nooit, maar zijn (zelf geschreven) teksten kon hij moeilijk onthouden. Daarom had hij altijd spiekbriefjes op zijn piano staan.

Nadat hij de Fransche school (een school voor middelbaar onderwijs) had bezocht, trad hij op 15-jarige leeftijd in dienst bij de houthandel William Pont. In zijn avonduren studeerde hij Duitse handelscorrespondentie en Zweeds, waardoor hij binnen korte tijd buitenlands correspondent werd.

Pisuisse

In 1914 spotte de impresario Max van Gelder Dirk bij de Zaanse toneelvereniging. Hij was enthousiast en zorgde ervoor dat Dirk Jean-Louis Pisuisse ontmoette. Na afloop van een voorstelling van Pisuisse in het Concertgebouw mocht Dirk iets voor komen voorspelen. Hij zong het lied ‘M’n eerste’,

Dirk Witte

waarvan het refrein was:

Toch denk ik altijd nog met liefde aan m'n eerste

M'n eerste meisje van de zangvereniging

M'n allerliefste klein sopraantje

Waar 'k mee wandelde in 't laantje

Maar die niet meer aan me denkt

nu 'k niet meer zing.

Deze ontmoeting leidde ertoe dat Pisuisse enkele nummers van Witte opnam in zijn repertoire. Op 4 april 1914 schreef hij Dirk: ‘Het is mij buitengewoon aangenaam U te mogen melden, dat ik in Bussum en in Enschede met het lied “M’n Eerste” een zeer groot succes behaalde, zoo onmiskenbaar en zoo spontaan, dat ik er

Jean-Louis Pisuisse

niet aan twijfel, of Uw liedje wordt een vast nummer van mijn repertoire.' Dit was het begin van een jarenlange samenwerking. Tijdens de mobilisatie van 1914 tot 1918 was Dirk als soldaat-ziekendrager gelegerd in Eindhoven.

Jeugd van Jet

Jet werd op 8 april 1886 geboren in Amsterdam, als dochter van de commissionair Johannes Hermanus Looman en Doralisa Johanna Broekman. In 1888 kreeg zij een broertje: Willem Eduard. In 1894 verhuisde

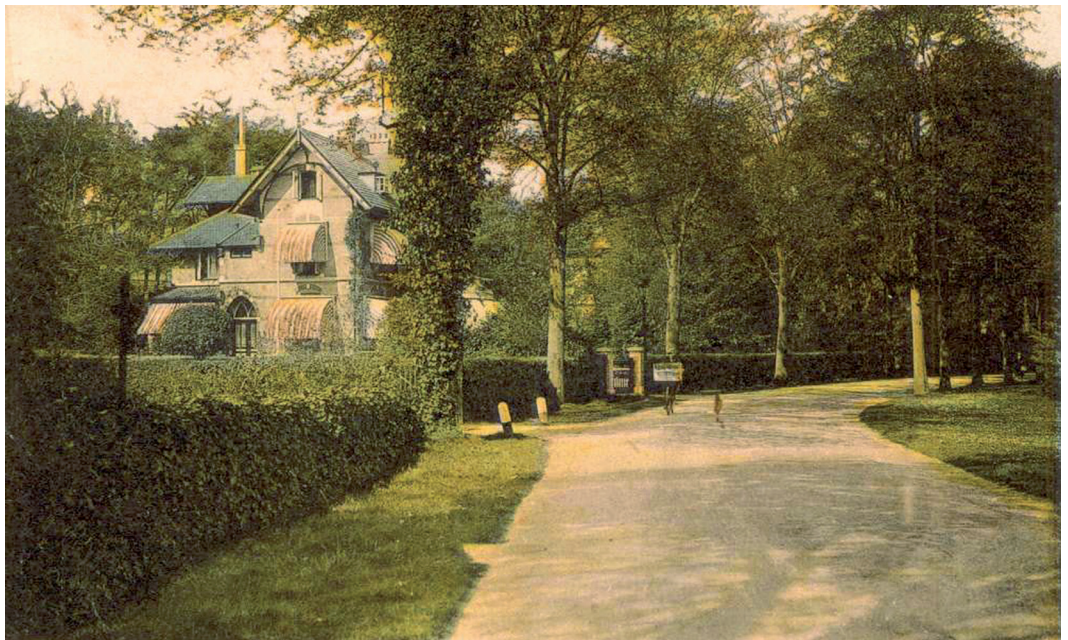
Jet Witte-Looman

het gezin naar een villa die haar vader aan de Kom van Biegel in Bussum had laten bouwen (destijds Nieuwe 's-Gravelandseweg 22, later 56). Om een onbekende reden kreeg de villa de naam Jonkvrouwe Else.

In 1908 stierf de moeder van Jet. Haar vader hertrouwde in 1910 met de weduwe Elisabeth Cornelia van Ingen. Omstreeks 1916 leerde Jet een jonkheer kennen, met wie ze zich verloofde. De naam van deze jonkheer is helaas niet bekend. Hij vertrok al snel naar Nederlands-Indië en Jet beloofde hem te volgen en hem 'met de handschoen' te trouwen.

Huwelijk

Nadat de jonkheer was vertrokken, ontmoette Jet echter de soldaat en liedjeschrijver Dirk Witte, op wie ze op slag verliefd werd. Omdat de gevoelens wederzijds waren, verbrak Jet haar verloving. Dirk zette haar verbroken romance om in het liedje 'Handschoentjes Brief'. De twee trouwden op 26 juni 1917 en gingen in Zaandam wonen aan de Botenmakerstraat 125a. In 1918, na zijn diensttijd, nam Dirk ontslag bij de houthandel om beroepsartiest te worden. Omdat ze nu niet meer

Villa Jonkvrouwe Else,
gesloopt in 1958

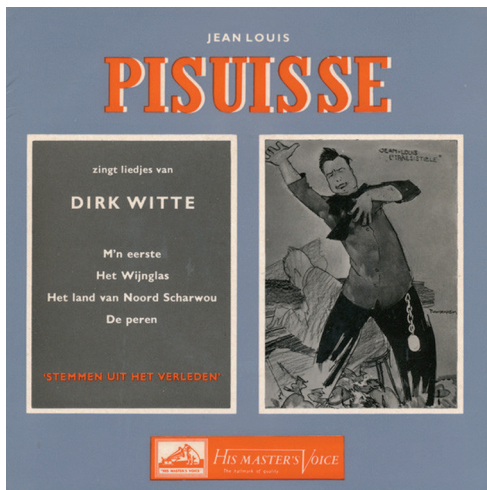
aan Zaandam gebonden waren, lieten Dirk en Jet door de Zaanse architect Piet Molenaar een villa ontwerpen die midden in de Gooise natuur gebouwd zou worden: aan Driftweg 2 in Naarden. In 1920 kregen ze de sleutel van de villa, die ze 't Hooge Nest noemden. In 1921 werd daar hun dochter Doralisa geboren.

Villa 't Hooge Nest

Dirk en Jet hadden ook een huisje in Bergen, waar ze vooral 's zomers veel tijd doorbrachten. De zomervakantie van 1923 brachten ze door in Scheveningen. Hun dochter Doralisa reed daar op een ezel, die door haar moeder prompt gekocht werd omdat ze het idee had dat het dier werd mishandeld. De ezel werd in de schuur ondergebracht, naast de bok die geregeld de bokkenwagen trok. Jet hield wel van impulsieve aankopen. Ze schafte ook een prachtige ezelhuidkar aan, waarvan het onduidelijk is of deze ooit dienst heeft gedaan, omdat de ezel niet erg makkelijk

Doralisa Witte in 1923 op de ezel die haar moeder kocht.

Zakelijk leider

Dirk werd in 1918 zakelijk leider van het gezelschap NV Intiem Theater Pisuisse Maatschappij tot Exploitatie van Kunstprogramma's (opgericht in 1917). Hij bleek echter niet opgewassen tegen het ongeregelde en onzekere artiestenbestaan, waardoor hij het al na een paar jaar voor gezien hield. Hij trad in dienst bij de Holland-Zuid-Amerikaanse Handelsmaatschappij, maar bleef wel liedjes schrijven en trad af en toe op.

Villa Solitude

Al in 1922 verkochten Dirk en Jet villa 't Hooge Nest. Mogelijk voelde Jet zich er met haar baby erg eenzaam. Ze kochten villa Solitude aan de Gooilandseweg 1 in Bussum, het voormalige huis van Joseph Biegel. Solitude lag vlakbij villa Jonkvrouwe Else aan de Kom van Biegel, waarin Jet haar jeugd had doorgebracht. Haar vader was echter in 1919 overleden en haar stiefmoeder had het huis verkocht en was naar Amerika vertrokken.

Villa Solitude,
Gooilandseweg 1

te hanteren was. Voortaan stond in advertenties voor dienstmeisjes altijd dat het kunnen omgaan met een ezel een voorwaarde was.

Mijnhouthandel

In 1924 werd zoon Jacob (Jaap) geboren. In 1925 richtte Dirk de NV De Nederlandsche Mijnhouthandel op, waarvan hij directeur werd. Voor de Staatsmijnen was het altijd heel belangrijk om goed hout boven de mijngangen te hebben, dat ging kraken als de druk door een dreigende instorting te groot werd, maar niet direct brak. In 1928 verhuisde het gezin naar de villa Het Honk aan de Amersfoortsestraatweg 38 in Bussum, een huis dat later zou verdwijnen toen het viaduct over de snelweg A1 werd aangelegd.

Vanaf 1929 ging de handel in mijnhout langzaam minder voorspoedig. De Staatsmijnen, die eerst uitsluitend bij Witte hout kochten, kochten nu ook hout van andere leveranciers. Ondanks dat hij ook andere houtsoorten ging verhandelen, viel de omzet terug, vooral ook door de mondiale economische crisis. Dirk

kreeg schulden, vooral omdat Jet niet met geld kon omgaan: ze gaf meer uit dan er binnenkwam. Zijn dood kwam onverwacht. Op 15 november 1932 belandde hij na een gezellige avond met collega-artisten bij restaurant Schiller in Amsterdam met zijn auto bij Diemen in de Weespertrekvaart. De oorzaak daarvan is nooit helemaal duidelijk geworden. Misschien kreeg hij een hartaanval, misschien had hij te veel gedronken of misschien was het opzet.

Weduwe Jet

Nadat Dirk was bijgezet in het familiegraf van Looman op de Oude Begraafplaats van Naarden, zag Jet zich genoodzaakt de villa aan de Amersfoortsestraatweg te verlaten. Ze betrok in mei 1933 met haar kinderen een kleiner huis aan het Schoutenboschje 17 in Laren. Dat zou het begin zijn van een opeenvolging van steeds kleinere (huur)huizen in Laren, Zeist en uiteindelijk Amsterdam. Ergens tijdens de oorlog werd zij, omdat ze nog steeds niet met geld kon omgaan, onder curatele geplaatst, een situatie die pas in 1949 werd opgeheven. In 1951 trouwde haar dochter Doralisa met P.C. Bosma. Toen het echtpaar Bosma in 1954 naar Canada emigreerde, namen ze moeder Jet mee. Jet overleed in Laval in Canada op 16 augustus 1956.

Bronnen

Wim Ibo, 'Dirk Hermanus Witte (1885-1932)' in: *Biografisch Woordenboek* (1985)
G.M. Langemeijer, 'De Kom van Biegel en omgeving', in: *Spiegelschrift*, jrg. 10, nr. 2 (1986)
Beroemdheden op Senior Plaza
Muzikum.eu
Gemeentearchieven van Naarden, Bussum en Amsterdam